

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 306/2017-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. mája 2017 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti RENT – INVEST REALITY, s. r. o., Sabinovská 1, Prešov, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Ladislav Janči, s. r. o., Dončova 1451/21, Ružomberok, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ladislav Janči, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Svidník sp. zn. 7 C 420/2013 z 8. marca 2016 a uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 23 Co 99/2016 z 30. novembra 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti RENT – INVEST REALITY, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. februára 2017 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti RENT – INVEST REALITY, s. r. o., Sabinovská 1, Prešov (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej

len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Svidník (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 7 C 420/2013 z 8. marca 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 23 Co 99/2016 z 30. novembra 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Z predloženej sťažnosti vyplýva, že okresný súd napadnutým uznesením rozhodol o náhrade trov konania tak, že zaviazal odporcu zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania v sume 880,64 €. Na odvolanie sťažovateľky rozhodol napadnutým uznesením krajský súd, ktorý uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že došlo k bezdôvodnému kráteniu trov, ktoré je v rozpore s jej označenými právami. Argumentuje tým, že *„konajúce súdy prijali doslova absurdný argument o tom, že žalobcovi nepatrí náhrada trov konania spočívajúca v náhrade za stratu čase a náhrade cestovných nákladov preto, že si zvolil zástupcu zo sídlom mimo okres konajúceho súdu“*. Sťažovateľka tvrdí, že jej súdy mali priznať náhradu trov konania v sume 1 757,77 € a nie 880,64 €. Sťažovateľka túto svoju argumentáciu rozvíja v sťažnosti, pričom dospieva k presvedčeniu, že napadnuté uznesenia okresného súdu a krajského súdu porušujú jej označené práva. V závere svojej sťažnosti preto navrhla, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie označených práv sťažovateľky napadnutým uznesením okresného súdu a krajského súdu, napadnuté uznesenia týchto súdov zruší a sťažovateľke prizná náhradu trov konania.

II.

3. Podľa § 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

4. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

5. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

6. Podľa čl. 37 ods. 2 listiny každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy, a to od začiatku konania.

7. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

8. Podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok.

9. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (mutatis mutandis II. ÚS 71/97).

10. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo

návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

11. Pokiaľ ide o napadnuté uznesenie okresného súdu ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať označené napadnuté uznesenie okresného súdu, keďže ho už meritórne preskúmal na základe odvolania krajský súd, ktorý bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť sťažovateľke ochranu jej práv.

12. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu okresného súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, IV. ÚS 155/2010, III. ÚS 311/2014).

13. Sťažovateľka v sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu predovšetkým namieta, že ním bolo porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ide o uznesenie, ktorým všeobecný súd rozhodol o náhrade trov konania.

14. V nadväznosti na obsah sťažnosti ústavný súd v prvom rade považuje za potrebné zdôrazniť, že námietky sťažovateľky síce smerujú proti porušeniu princípov spravodlivého súdneho konania, týkajú sa však len jeho časti, a to rozhodovania krajského súdu o trovách konania, čo má v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci na sťažovateľku nepochybne negatívne dôsledky, avšak tieto nemožno z hľadiska kritérií spravodlivého procesu podľa názoru ústavného súdu dávať na rovnakú úroveň a pripisovať im rovnakú relevanciu ako námietkam proti procesnému postupu vedúcemu k rozhodnutiu vo veci samej, resp. samotnému rozhodnutiu vo veci samej (m. m. IV. ÚS 225/2012, IV. ÚS 311/2012).

15. Ústavný súd nespochybňuje, že za určitých okolností možno k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť aj v súvislosti s námietkami sťažovateľov smerujúcimi proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu o náhrade trov súdneho konania. Vo všeobecnosti však platí, že rozhodnutie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť vyslovenia porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napadaného výroku o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

16. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

17. Ústavný súd pripomína, že vo vzťahu ku všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní

o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07, I. ÚS 272/09). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého uznesenia krajského súdu.

18. Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov je častým predmetom posudzovania v rozhodovacej činnosti ústavného súdu a aj štrasburských orgánov ochrany práv, z čoho rezultuje pomerne bohatá judikatúra k jeho významu z pohľadu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V odôvodnení rozhodnutia všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

19. Vychádzajúc z mantinelov možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov sa ústavný súd oboznámil s tou časťou odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorá bola pre posúdenie dôvodnosti sťažnosti podstatná. Krajský súd v podstatnom na odôvodnenie svojho uznesenia uviedol:

«Odvolací súd preskúmal napadnuté rozhodnutie ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a zistil, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vo výroku vecne správne. Súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav a správne vo veci rozhodol, odvolací súd sa s jeho rozhodnutím stotožňuje. Súd prvej inštancie konal na základe právneho názoru vysloveného v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení a odvolací súd nevidí dôvod od tohto právneho názoru sa odchyliť. Žalobcom citované rozhodnutie o tom, že je výsostným právom účastníka konania vybrať si svojho zástupcu nepopiera ani odvolací súd. Súdna prax však nebráni tomu, aby aj pri voľbe advokáta súd rozhodol o tom, či trovy boli alebo neboli vynaložené účelne. Aj judikatúra Ústavného súdu SR (napr. nález Ústavného súdu SR z 15. októbra 2014, sp. zn. III. ÚS 457/2014-27), pripúšťa, že aj keď trovy právneho zastúpenia treba považovať zásadne za účelne vynaložené, v „celkom výnimočných situáciách, najmä v prípade zneužitia práva na zastúpenie advokátom, by mohlo ísť o trovy konania, ktoré by sa nedali kvalifikovať ako vynaložené účelne“. Odvolací súd má za to, že v danom prípade sa o takýto výnimočný prípad jedná - v danom prípade išlo o agendu nie špecifickú a žalobca si zvolil advokáta so sídlom vzdialeným cca 130 km od miesta sídla súdu, čo spôsobilo navýšenie trov právneho zastúpenia o viac ako 100 %. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil postupom podľa § 387 ods. 1 CSP.»

20. Predmetné rozhodnutie krajského súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo

na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

21. Ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenie je v tomto smere dostatočne odôvodnené, krajský súd zrozumiteľne odôvodnil úvahy, ktoré zvolil pri rozhodovaní o námietkach sťažovateľky, pričom právne závery, na ktorých je rozhodnutie založené, nemožno hodnotiť ako arbitrárne. Krajský súd podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľným spôsobom reagoval na jej námietku, že v posudzovanom prípade nešlo o účelne vynaložené trovy konania s poukazom na predmet konania, ako aj skutočnosť, že v dôsledku voľby advokáta došlo v okolnostiach veci k nárastu trov o viac ako 100 %, čo možno považovať podľa názoru krajského súdu za zneužitie práva. Uznesenie krajského súdu je primerane odôvodnené, pričom ho nemožno považovať za svojvoľné či arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06). Takéto pochybenie v ústavnoprávnom zmysle však ústavný súd v napadnutom uznesení krajského súdu nezistil. Nesúhlas sťažovateľky s obsahom uznesenia krajského súdu nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným.

22. Ústavný súd sa vzhľadom na uvedené nedomnieva, že by napadnuté uznesenie krajského súdu bolo možné kvalifikovať ako nezlučiteľné s označeným článkom ústavy a označeným článkom dohovoru, teda že by zo strany orgánov súdnej moci nebola sťažovateľke ústavne konformným spôsobom poskytnutá súdna ochrana podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, respektíve že by napadnutým uznesením krajského súdu bolo porušené jej právo

podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to vo svojej sťažnosti namietali, preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

23. Obdobný záver možno formulovať aj vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu, porušenie ktorých sťažovateľka namieta sekundárne, v spojení s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu označených práv. Ústavný súd preto aj v tejto časti odmietol sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. Vo vzťahu k námietke porušenia základného práva na právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 listiny ústavný súd konštatuje, že nezistil relevantnú súvislosť medzi namietaným porušením uvedeného základného práva sťažovateľky podľa listiny a napadnutým uznesením krajského súdu.

25. Základnému právu na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy analogicky aj základnému právu podľa čl. 37 ods. 2 listiny totiž zodpovedá povinnosť súdu, ako aj iného štátneho orgánu alebo orgánu verejnej moci vytvoriť podmienky pre dostupnosť právnej pomoci, a to v rozsahu konania pred príslušným orgánom (mutatis mutandis II. ÚS 60/98 alebo I. ÚS 58/01). Súčasťou základného práva na právnu pomoc je aj právo na úhradu účelne vynaložených trov konania (II. ÚS 78/03, III. ÚS 258/2016).

26. Krajský súd v rámci rozhodovania o úhrade trov napadnutým uznesením krajského súdu podľa názoru ústavného súdu nezasiahol do podstaty a zmyslu základného práva na právnu pomoc sťažovateľky podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, len aplikoval ústavne konformným spôsobom príslušné ustanovenia procesného predpisu, preto bolo potrebné aj túto časť sťažnosti sťažovateľky odmietnuť v rámci jej predbežného

prerokovania podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

27. Nad rámec odôvodnenia tohto uznesenia ústavný súd navyše poukazuje na to, že predmetom sťažnosti sťažovateľky je vec, ktorú možno zaradiť k veciam, pri ktorých v zmysle platného Civilného sporového poriadku nie je možné podať dovolanie. V takýchto prípadoch by bolo proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov, ktoré sú uplatňované pri zisťovaní skutkového základu sporu a pri jeho právnom posúdení (m. m. IV. ÚS 510/2012, IV. ÚS 311/2013).

28. Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa jej ďalšími návrhmi uvedenými v petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. mája 2017